

Ispravnost dokazivanja ahād hadisima u akidetskim i fikhskim pitanjima

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Dr. Ala' Bekr

Prijevod:

Mersed Suljkanović

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿حجية أحاديث الآحاد في العقائد والأحكام﴾

« باللغة البوسنية »

د. علاء بكر

ترجمة:

مرثد سوليكانوفيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Ispravnost dokazivanja ahād-hadisima¹ u akidetskim i fikhskim pitanjima

Od metoda kojima se mutekellimi² (apologetičari) opravdavaju u odbacivanju dokaza iz Kur`ana i Sunneta

---

¹ Hadis po broju lanaca prenosilaca kojima se prenosi može biti mutevatir i ahad. Kaže Mahmud et-Tahan: „Mutevatir je hadis ili predaja koju u svakom stepenu lanca prenosilaca prenosi veliki broj ljudi, tako da je razumski nemoguće da se ti prenosioci slože na izmišljanju ove predaje.“ Vidjeti: Tejsiru *mustalehil-hadis*, 24. „Za ahad hadis kaže: „Ahad je predaja koja ne ispunjava uslove da bude mutevatir.“ Tejsiru *mustalehil-hadis*, 27. (op. rev.)

² Mutekellimi su učenjaci `ilmul-kelama, a to je nauka koja istražuje akidetska pitanja u islamu time što akaidske istine podređuje pravilima krnjavog ljudskog razuma koja su pomiješali sa filozofskim definicijama preuzetim od starih Grka i drugih naroda, a koje nisu u skladu ni sa samim razumom, niti nužno proističu iz razumskih pravila. `Ilmul-kelam dozvoljava razumu ulazak u kakvoću stvari koje su, u osnovi, ljudskom umu nedokučive (gajb), poput Allahovih svojstava, što je nužno dovelo do mnogih nepravilnih zaključaka u toj oblasti koji se kose sa jasnim hadisima, što je, dalje, za posljedicu imalo negiranje većine hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pod parolom neprihvatanja ahad hadisa u akidi, a što, ustvari, znači davanje prednosti onome (pogrešno) što smatraju razumom nad šerijatskim tekstovima. Vidjeti: Abdurrahman el-Mahmud, *Meukifu Ibn Tejmijje minel-eša`ire*, 1/37. To je jedan od najvećih mutekellima u historiji, Fahrudin er-Razi, i direktno rekao, ustvrdivši da ukoliko predaja (hadis) i razum dođu u koliziju, daje se prednost razumu. To je obrazložio mnogim razumskim argumentima u knjizi: *Esasut-takdis*, 220., tahkik: Ahmed Hidžazi es-Seka. Na to djelo je šejhul-Islam Ibn Tejmijje napisao odgovor *Bejanu telbisil-džehmijje*, djelo koje je

jeste njihova tvrdnja neutemeljenosti dokazivanja ahād-hadisima u akidetskim pitanjima. Time odbacuju poslanički Sunnet u svojim mjerilima dokazivanja u potvrđivanju pitanja koja se odnose na akidu i tevhid jer je većina poslaničkog Sunneta na stepenu ahāda, dok su mutevātir predaje u odnosu na njih malobrojne.

Oni tvrde da mutevātir-hadisi daju stepen čvrstog ubijeđenja te da se njima dokazuje, dok ahād-hadisi, unatoč njihovoj brojnosti, imaju stepen pretpostavke kojom se ostvaruje znanje na stepenu pretpostavke ali ne i ubjeđenje. Tako kažu kako se po ahād-hadisima radi u fikhskim pitanjima, ali ne u akidetskim jer je šerijat zabranio da se slijedi pretpostavka i da se uzima za nju.

Ahād-hadis je svaki onaj hadis koji nije dostigao stepen mutevatira, pa makar se prenosio u velikom broju i bio vjerodostojan i da su se na njemu složili Buhāri i Muslim kao i da ga je islamski Ummet od njih dvojice prihvatio.

Rezultat toga je: odbacivanje većine poslaničkog Sunneta kao i svođenje većine pitanja iz akide i tevhida na dokazivanje samo Kur`anom uz davanje prednosti govoru mutekellima i njihovih viđenja i tumačenja na kur`anske ajete prilikom njihove vanjske kontradiktornosti u ljudskim razumima, koristeći svoje tumačenje kako bi usmjerili vanjsko značenja ajeta da bude u skladu sa tumačenjem i ideološkim pravicima mutekellima.

štampano u osam tomova, pobijajući Razijeve argumente razumski i šerijatski. (op. rev.)

Ispravno u pogledu toga je da su sahīh-vjerodostojni ahād-hadisi sami po sebi dokaz u akidetskim i fikhskim pitanjima i da ne postoji razlika između njih i mutevātir hadisa i na ovom su bili svi učenjaci Ummeta sa generacije na generaciju.

Pravljenje razlike između mutevātir-hadisa i ahād-hadisa u akidetskim pitanjima je neispravno sa više aspekata:

1. Da je ova tvrdnja novotarska i uvedena i da nema nikakve utemeljenosti u šerijatu i da je kao takvu nisu poznavali ispravni prethodnici, ridvanullahi `alejhim, kao i da nije prenešena niti od jednog od njih kao ni da im je kao takva pala na um. Došlo je u hadisu: „**Ko uvede u ovu našu stvar (vjeru) nešto što nije od nje to je odbačeno**“<sup>3</sup>, kao i govor Allahovog Poslanika, sallallahu `aleji ve sellem: „**Dobro se pričuvajte uvedenih stvari, jer je svaka uvedena stvar novotarija, a svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda je u vatri.**“⁴ Ovaj govor (o neutemeljenosti ahād-hadisa) je prenešen od skupina učenjaka `ilmul-kelama (apolegetičara) i prihvatio ju je poneko ko je potpao pod njihov utjecaj od nekih učenjaka usūli fikha od potonjih generacija, koju su, zatim, od njih prihvatili neki savremenici velikodušno i bez diskusije o tome ili davanja dokaza za to. Akidetska

---

³ Muttefekun `alejhi.

⁴ Prenosi ga Ahmed, Bejheki i u knjigama Sunena, a zadnja rečenica „svaka zabluda je u vatri“, je zabilježena kod Nesāia i Bejhekija sa ispravnim lancem.

pitanja se ne izdvajaju po ovome što oni uslovljavaju, a to je da se njeni postulati moraju potvrditi dokazom koji je po njima kategoričan. Ono što je još čudnije od toga jeste njihova tvrdnja koncenzusa učenjaka usuli fikha u radu po tom pravilu, što je lažna tvrdnja i dodatna drskost. Kako je moguće da po tom pitanju postoji koncenzus, kada su prenešene predaje o tome da ahād-hadisi imaju stepen ubjeđenja isto kao što iziskuju da se radi po njima od imama Malika, imama Šafije, od savremenika Ebu-Hanife, Dāvūda ibn `Alijja, Ibn-Hazma, Husejna ibn `Alijja el-Kerābīsijja, Harisa ibn Eseda el-Mehāsibijja i drugih.⁵

---

⁵ Kada je upitan Imam Ebu Hanife, rahmetullahi 'alejh, o 'Ilmul-kelamu odgovorio je: „To su govori filozofa. Drži se Sunneta i puta selefa, a čuvaj se svake novine jer je ona bidat (novotarija)”. Također, Ebu Hanife je proklinjao 'Amr b. 'Ubejda koji je uveo bidat Kelama. *Savnul-mantik* od Sujutija str. 30-32.

Kaže Imam Malik, rahmetullahi 'alejh: „Zar kad god nam dođe neko ko se bolje raspravlja (kelamista) da zbog njegove sposobnosti u raspravi ostavimo ono sa čime je došao Džibril Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem?“ *Sijeru e'alamín-nubela'*, 8/99.

A Imam šafija, rahmetullahi 'alejh, daje presudu pa kaže: „Moj sud o onima koji se bave 'Ilmul-kelamom je da se išibaju prutom od palme, ponesu na devama i tavafi sa njima po naseljenim mjestima i viče glasno: 'Ovo je kazna onome ko ostavi Kitab i Sunnet i bavi se Kelamom (tj. 'Ilmul-kelamom)'." *Sijeru e'alamín-nubela'*, 10/29.

Imam Ahmed, rahmetullahi 'alejh, nam daje oporuku: „Ne družite se sa onima koji se bave Kelamom pa makar branili Sunnet". Vidjeti: *Menakibu Ahmed* od Ibn el-Dževzija, str. 205. (op. rev.)

Rekao je Ibn Huvejz Mindad u knizi *Usulu-l-fikh* spominjući predaje koje ne prenose osim jedan ili dvojica prenosilaca: „Ovakvim primjerima se također ostvaruje nužno znanje i to je direktno kazao imam Malik, a rekao je imam Ahmed o hadisu koji govori o viđenju Allaha: 'Znamo da je to viđenje istina i kategorički vjerujemo da će se to desiti.' I rekao je Kādī Ebu Ja`la na početku djela *El-Mukhbir*: 'Predaja ahad iziskuje ubjeđenje ukoliko joj je ispravan lanac prenosilaca, zatim se druge predaje ne suprostavljaju toj i Ummet je prihvati, i pripadnici našeg mezheba takvu predaju prihvataju i kažu da ona nužno iziskuje ubjeđenje, i ne uslovljavaju da je prihvati Ummet.' I rekao je: 'Mezheb (hanbelijski) je na ovome što sam naveo i nikako drugačije.'“

Tako isto je govorio Ebu Ishāk eš-Širāzi u svojim usluskim knjigama kao što je *Et-Tebsireh* i u njegovom djelu *Šerhu-l-lum`ah* i u drugim djelima, pa je rekao u ovome djelu: „Predaja ahad koju Ummet prihvati nužno daje znanje i obaveznost rada po njoj, bez obzira da li po njoj radili svi ili samo dio.“ I oko toga nije preneseno razilaženje među učenjacima šafijskog mezheba i ovaj govor je prenešen od El-Kādija Abdulvehhaba od malikija i od skupine učenjaka, kao što je prenešen od Ebu Bekra Er-Rāzija u njegovoj knjizi *Usūli-l-fikh*.

2. Od dokaza je da je šerijat ukazao da se znanje uzima od pojedinaca kao i od skupina kada ga prenose. Rekao je uzvišeni Allah: *Svi vjernici ne trebaju ići u boj. Neka se po nekoliko njih (ta'ife) iz svake zajednice*

njihove potruđi da se upute u vjerske nauke i neka opominju (inzar) narod svoj kad mu se vrate, da bi se Allaha pobožali. (Et-Tevbe, 122.) Izraz „tāifeh“ (koji je spomenut u ajetu) se koristi za jednoga ili više, a opomena (Inzār) je obznanjivanje koje iziskuje nužno znanje, kao što je prenošenje vjerskih pitanja, bilo iz akide ili druge oblasti, bez pravljenja razlike.

Kao što je rekao Uzvišeni: *O vi koji vjerujete! Ako vam grješnik dođe sa viješću - tad provjerite.* (El-Hudžurat, 6.), a u čitanju po drugom kiraetu je došlo: „**potvrdite**“ pa se iz ajeta shvata prihvatanje pojedinačnih predaja od pouzdanih prenosilaca.⁶

Također, u hadisu je došao podsticaj na prenošenje onoga čime je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem, pa je iz toga nužno prihvatanje pojedinačnih predaja sve dok su prenešene vjerodostojnim putem.

Ako bi neko rekao da ahād-hadisi iziskuju samo pretpostavku, a da je šerijat zabranio slijeđenje pretpostavki, u tom slučaju je odgovor na to: to je slučaj samo u pretpostavkama koje su odbačene i koje ne dostižu stepen sigurnost, tako da budu izgrađene na strastima koje se suprostavljaju šerijatu, a ahād-hadisi nisu takvi već su oni od šerijata. Također bi takvim shvatanjem bilo nužno odbacivanje rada po ahād-hadisima u fikhskim propisima i međuljudskim odnosima

---

⁶ Tj. onih koji nisu griješnici. (op. rev.)

ukoliko bi se smatralo da je prihvatanje pretpostavke šerijatom zabranjeno, a to je potpuno i krajnje neispravno.

Na osnovu toga kažemo: Gdje je dokaz kojim se dokazuje ostavljanje rada po ahād-hadisima u akidi i tevhidu? Da li je to potvrđeno kur`anskim ajetom ili vjerodostojnim hadisom Allahovog Poslanika, sallallahu `alejhi ve sellem? Da li je potvrđeno od ashaba, radijellahu `anhum, rad po tom pravilu ili da su takvim govorom zborili? Također, da li je potvrđeno od bilo kojeg ashaba da je odbio pojedinačnu predaju Poslanikovih hadisa koja sadrži u sebi akidetska pitanja? Da li je to radio iko od predvodnika tabi`ina ili onih poslije njih?

Mi tvrdimo, bez ikakve sumnje, da niko ko od ashaba, tabi`ina ili imama Ummeta nije obdio predaju ahad koja bi sadržavala akidetska pitanja. Naprotiv, takve predaje su prihvatili sa ubjeđenjem ukoliko bi bila potvrđena njihova vjerodostojnost, kao što je to slučaj sa hadisima o viđenju Allaha, Allahovom govoru i Njegovom dozivanju, Njegovom spuštanju u zadnjoj trećini svake noći itd.

3. Od dokaza je da je Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem, rekao: „Prenesite od mene.“⁷, tako da onaj koji prenese od njega uspostavio je dokaz nad onim kome prenosi i time je onaj kome je preneseno dobio kategorično znanje, a ako bismo ustvrdili da se znanje i

---

⁷ Muttefekun `alejhi.

jasan dokaz ne ostvaruju dostavljanjem onome kome se prenosi, onda Poslanikova naredba ne bi imala nikakvog smisla. Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem, je slao pojedinačno neke od svojih ashaba kako bi dostavili od njega i time bi bio uspostavljen dokaz nad onim kome je dostavljeno.<sup>8</sup> Tako je Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem, poslao Aliju, Mu`aza ibn Džebela i Ebu Musaa, radijellahu `anhuma, u različitima vremenskim periodima u Jemen kako bi ljudima dostavili od njega i podučili ih vjeri, a ono što je najbitnije u vjeri jeste akida. Ovo je kategoričan dokaz da se akida potvrđuje pojedinačnim predajama i da se njome uspostavlja dokaz nad ljudima, a da nije takav slučaj Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem, se ne bi zadovoljio slanjem pojedinca, već bi poslao sa njime više ljudi kako bi predaja imala stepen mutevatira.

4. Također, takav govor bi nužno vodio u razilaženje muslimana u pogledu toga šta im je obaveza vjerovati, zato što bi hadis bio jasan dokaz kod ashaba, jer ga je čuo lično od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok bi bio odbačen kod onih koji dolaze poslije njega, koji ne bi prihvatili govor ovog ashaba jer je to ahād-predaja pa u tome ne vidi akidetsko ubjeđenje pa ga odbaci. Zatim predaja koja je kod tabi`ina bila potvrđena mutevatirom ali ne i kod onih koji dolaze poslije njih

---

⁸ Vidjeti: Muhammed ibn Idris eš-Šafi`ijj, *er-Risala*, 414-419.

iziskuje razliku između akidetskih ubjeđenja ta dva perioda, i tako dalje.⁹

To iziskuje da je hadis kojeg prenosi ashab bio istina i dokaz za njega, ali je to prestao biti za one poslije njega.

To znači da se odbacuje sve što su ashabi prenijeli direktno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vezano za akidu ako to od njih nije preneseno mutevatirom, osim pitanja koja su potvrdili razumi mutekellima.¹⁰

---

⁹ Tj. ako bismo uzeli po pravilu odbacivanja ahad hadisa u akidi, razlikovala bi se akida ashaba od akide tabi'ina, zatim akida tabi'ina od akide tabi tabi'ina, i tako dalje, jer akidetske predaje koje su kod jednih potvrđene tevaturom, nisu potvrđene tevaturom i kod drugih. Tako bi ashab nešto lično čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u to povjerovao, ali tabi'in kojem on to prenosi ne bi to prihvatio, jer bi mu došlo putem koji nije mutevatir; ili ako bi se kod nekog od tabi'ina neka predaja potvrdila mutevatirom, pa je on prenio nekon od tabi tabi'ina, ovaj drugi je ne bi prihvatio, jer je do njega došla putem koji nije mutevatir, tj. putem tog jednog tabi'ina. I tako dalje. (op. rev.)

¹⁰ Učenjaci ilm-ul-kelama su išli tako daleko u davanju prednosti svom razumu nad vjerodostojnim predajama da je njihov velikan, Fahrudin er-Razi, ustvrdio da su u dvije najvjerodostojnije hadiske zbirke, *Sahih* Buharije i *Sahih* Muslima, ateisti ubacivali hadise sa ružnim značenjem, tj. one hadise koji potvrđuju Allahu svojstva koja, po Raziju, skrnave Allahovu svetost. Njegov tačan govor je: „Poznato je u ummetu da je skupina ateista izmislila predaje koje su ružnog značenja, i da su koristili spletke u distribuiranju tih predaja među muhaddisima. Muhaddisi, zbog toga što su bili neiskvarenih srca, prihvatiše te predaje i nisu ih prepoznali. A ima li šta ružnije i gore od opisivanja Allaha nečim što skrnavi Njegovu božanstvenost (uluhijjet) ili njegovo gospodarenje (rububijjet)? Zato se mora

5. Takvim govorom bi, također, bilo nužno neprihvatanje pojedinačnih predaja učenjaka hadisa o tome da je neka predaja na stepenu mutevatira, jer je predaja o tome ahād (samo od njega) pa se njome ne može dokazivati, tj. da se ne može dokazivati predaji da je mutevatir osim ukoliko tome svjedoče svi ljudi, a ne pojedinac ili mala skupina stručnjaka iz te oblasti. Nije lahko ostvariti da se neka predaja kod svakog pojedinca dostigne stepen mutevatira što zbog manjka znanja ili nemogućnosti dolaska i iščitavanja knjiga većine učenjaka hadisa.

Ta tvrdnja je još čudnija zbog činjenice da su mutekellimi ljudi koji su najudaljeniji od učenja nauke hadisa i iščitavanja knjiga učenjaka hadisa i njihovo

---

kategorički tvrditi da su predaje poput ovih izmišljene! Što se tiče Buharije i (Muslima) el-Kušejrija, pa oni nisu znali gajb, već su idžtihadili i uzeli mjere opreza koliko su mogli. Ali niko razuman ne kaže da su oni znali sve što se dogodilo od vremena Poslanika (sallallahu alejhi ve sellem) do našeg (njihovog) vremena. Najviše što se o ovome može reći jeste da mi imamo lijepo mišljenje o njima dvojici i onima koji su prenijeli od njih, ali kada vidimo predaju da ima ružno značenje, nikako je ne možemo pripisati Allahovom Poslaniku (tj. da Allahu potvrđuju svojstva koja, po Razijevom razumu, skrnave Njegovu svetost. Op. rev.), već kategorički tvrdimo da su je izmislili ateisti i da su je ubacili tim muhadisima.“ *Esasut-takdis*, 217., tahkik: Ahmed Hidžazi es-Seka. Ovo je najočitiji primjer davanja prednosti razumu nad Objavom, i otvaranje vrata svakom onome sa čijim se razumom ne složi neka predaja, ma koliko vjerodostojna bila, da je odbaci jer ima 'ružno' značenje. (op. rev.)

dokazivanje njima je malobrojno i time ih zaobilaze mnogobrojni govori učenjaka hadisa.¹¹

Ono što je još čudnije je njihovo omalovažavanje slijepog slijeđenja u akidi, dok u pogledu hadisa nemaju druge opcije osim slijepog slijeđenja (zbog njihovog nepoznavanje te nauke).

6. Ukoliko bi rekli da ahād-hadisi imaju stepen pretpostavke i da postoji mogućnosti sadržavanja greške namjerno ili zaboravom, ili izostanak potpunog zapisivanja predaje (posebno u arapskom pisanje hereketa kojima se nekada potpuno mijenja značenje) i slično tome, tako da zbog toga se ne mogu koristiti u akidetskim pitanjima i obavezno je da se ne radi po ahād-hadisima-odgovor na to bi bio na dva načina:

- Da su se učenjaci složili na tome da se prihvataju ahād-hadisi u akidi i da se njime potvrđuju sifāti (svojstva) Uzvišenom Allahu kao i stvari koje su od gajba (nevidljivog);
- Ova tvrdnja bi značila odbijanje rada po ahād-hadisima u fikhskim propisima i njegovim ograncima zbog iste činjenice što je neispravan govor, jer su oni koji su prenijeli

---

¹¹ Na njihovo veliko neznanje o mutevatir hadisima ukazuje i to što su porekli da su neki hadisi mutevatir i pored toga što je to nužno poznati kod učenjaka hadisa i onih koji se njime bave, poput Allahvog spuštanja na dunjalučko nebo u zadnjoj trećini noći, poput viđenja Gospodara od strane vjernika u Džennetu, zatim poput spuštanja Isaa, a.s., pred Sudnji dan i pojave Dedždžala, itd.

jedne predaje (iz akide) isti koji su prenijeli druge (iz fikha), pa ako se otvori mogućnost njihove pogreške i laži prilikom prenošenja jedne, postoji ista ta mogućnost u prenošenju druge, tako da u tom slučaju ne bi imalo stepen vjerodostojnosti ništa što nam je prenešeno od Allahovog Poslanika, sallallahu `alejhi ve sellem, i ovime bi čovjek izašao iz vjere.

Rekao je Ibn Kajjim, rahimehullah: „Nema smetnje da se njome (ahād predajom) potvrđuju Allahu imena i svojstva, kao što nema smetnje da se potvrđuju njome šerijatski propisi u pogledu onoga što se traži od djela. Kakva je razlika između teme naredbi-traženja djela i obavijesti, u smislu da se jednim dokazuje a drugim ne? Takvo pravljenje razlike je neispravno koncenzusom islamskog Ummeta, jer Ummet je oduvijek dokazivao ahād predajama obavijesti,¹² kao što se dokazuje u pitanjima koja se odnose na naredbe i djelovanje. Predajama koje sadrže naredbe, osim što iziskuju djelovanje, one sadrže i obavijest da je Allaha propisao taj određeni propis, da ga je učinio obaveznim i da je time zadovoljan da bude dio Njegove vjere. Njegov šerijat i cjelokupna vjera vraćaju se na Njegova imena i svojstva. Ashabi, tabi`ini, tabi tabi`ini i učenjaci hadisa i sunneta nisu prestali da dokazuju sa ahad predajama u

---

¹² Tj. ono što ne spada u oblast naredbi. (op. rev.)

pitanjima koja se odnosa na Allahova svojstva, kader, šerijatske nazive i propise koji se za njih vežu, i apsolutno nije preneseno ni od kod od njih da je dozvoljavao dokazivanje takvim predajama samo u fikhskim pitanjima mimo obavijesti o Allahu i Njegovim imenima i svojstvima. Pa gdje su prethodnici onih koji prave razlike između ova dva poglavlja?

Da, njihovi prethodnici u tome su neki potonji mutekellimi koji nemaju brižnost o tome šta je došlo od Allaha, Njegova Poslanika i ashaba, čak šta više odvrćaju ljudska srca od toga da se vode Kur'anom, Sunnetom i govorima ashaba u ovome poglavlju, nego navodi ljude da se vraćaju na mišljenja mutekellima i izvještačena pravila postavljena od nekih inovatora. Samo oni su ti od kojih je poznato da prave razliku u ova dva poglavlja, pozivajući se pri tome na koncenzus u pravljenju razlike u tome, dok takvo nešto nigdje nije zabilježeno kao koncenzus niti od jednog imama Ummeta muslimana, kao niti od jednog ashaba ili tabi`ina. Ovo je svojstveno mutekellimima, prizivaju koncenzus za nešto što nije rekao niti jedan imam Ummeta muslimana, čak šta više imami su na suprotnom stavu od toga.¹³

7. Od dokaza neispravnosti ovoga govora jeste da bi konačnica rada po ovome pravilu bila svođenje dokazivanja u akidetskim pitanjima samo na ono sa čime je došao Kur'an i ostavljanje rada po po poslaničkim

---

¹³ Vidjeti: Ibnul-Kajjim, *es-Sava`ikul-mursele*, 2/412-417.

hadisima u akidi kao i neimanje povjerenja u hadise u kojima su došle obavijesti o nekim stvarima iz gajbanevidljivoga. Razlog tome je da su većina poslaničkih hadisa na ahād stepenu, dok su mutevatir predaje u poređenju sa ahād predajama malobrojne. Zatim, mutevatir predaje koje su iste formalne verzije su još malobrojnije, jer se mutevatir predaje po značenju razlikuju nešto u izrazima, i u pogledu prihvatanja ovakvih predaja kao mutevatir ljudi se razlilaze. Tome još svjedoči činjenica da ne možeš naći te mutekellime da neko akidetsko pitanje potvrđuju sa predajom koja je mutevatir kod učenjaka hadisa, jer su oni najudaljeniji ljudi i od toga, a to je zbog toga što su oni najneučeniiji ljudi u pitanju hadisa i njihovih puteva prenošenja, kao i oni koji se najviše ustežu u učenju istih. Tako ćeš često naći da oni za neki hadis kažu da je ahād, dok je taj isti hadis kod učenjaka hadisa na stepenu mutevatira.

Najčudniji govor povrh svega toga jeste tvrdnja nekih od njih da nemamo potrebu za Sunnetom u pitanjima akide i da se ne može sa njima potvrditi u akidetskim pitanjima u kojima se izdvojio Sunnet (u odnosu na Kur`an i mutevatir predaje kako oni tvrde), pa je još čudnije prihvatanje nekih od njih takvog govora i rad po tome.

Tako jedan od njih kaže: „**Ne postoji niti jedno akidetsko pitanje koje potvrđeno samo Sunnetom.**“¹⁴

---

¹⁴ Vidjeti: Mahmud Šeltut, *El-Islam akideten ve šeri`aten*, 431.

Dok kaže na drugom mjestu: „**Autor djela *El-Mekasid* je utvrdio da su svi hadisi koji govore o predznacima Sudnjeg dana ahād.**“¹⁵

Sa ovim govorom vidimo gdje je ovakve odveo njihov stav o neprihvatanju ahād hadisa u akidi, a to je da su praktično odacili čitav poslanički Sunnet.

8. Od dokaza protiv ovakvog govora jeste da je veliki dio akidetskih pitanja koja su prenešena od prethodnika i koja su prihvaćena od strane Ummeta, bila na stepenu ahād, pa bi ostavljanje rada po ahād predajama bilo neprihvatanje ovih akidetskih pitanja, smatranje da su ispravni prethodnici (ashabi, tabi'ini i dr.) pogriješili što su vjerovali u te predaje i uzeli ih za svoju vjeru, pa bi naš islam bio nešto drugo mimo njihovog islama, i naše vjerovanje bi bilo neko drugo vjerovanje mimo njihovog.¹⁶

Od primjera tih akidetskih ubjeđenja ispravnih prethodnika jeste:

- Vjerovanje da je Muhammed, sallallahu `alejhi ve sellem, bolji od svih poslanika i vjerovjesnika.
- Potvrđivanje velikog šefā`ata (zagovorništva za optočinjanje suđenja) na Sudnjemu danu

---

¹⁵ Ibid., 61.

¹⁶ O ovoj temi se vrati na djelo: *Vudžubul-ahzi bi ehadisil-ahad fil-akide*, od šejha Albanija, 36-39.

kao i njegovo zauzimanje za velike grijешnike iz njegova Ummeta.¹⁷

- Njegove vidljive i opipljive mu`džize (nadnaravnosti) osim Kur`ana (jer je Kur`an govor Gospodara svih svjetova pa je poseban oblik mu`džize).¹⁸
- Stvari koje su navedena u hadisima o početku stvaranja čovjeka kao i o osobinama meleka i džina, kao i opisi Dženneta i Džehennema i da su oni dva stvorenja koja su već stvorena.
- Čvrsto vjerovanje da su deseterica obradovanih Džennetom sigurno u Džennetu.
- Vjerovanje u Mīzan (vagu) koja ima dva tasa.
- Vjerovanje u poslaničko vrelo po imenu Kevser i da onaj ko se napije sa njega neće nikada više ožedniti.¹⁹

---

¹⁷ U zvaničnom časopisu Generalnog vijeća za naučna istraživanja i fetve u Saudijskoj Arabiji (Darul-ifta'), u broju 40., na stranici 206., stoji: „Rekao je Ibn Hadžer: 'Hadisi koji potvrđuju poslanički šefa'at su mutevatir.'“ Vidjeti: *Fethul-Bari*, 11/426. (op. rev.)

¹⁸ Mnoge vidljive mu`džize Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su prenesene mutevatir predajama. Kaže Kadi Ijade: „Poglavlje: Kazivanje o jecanu stabla. Ove predaje (prethodno navedene) pojačava hadis o jecanju stabla, koji je sam po sebi poznat i raširen, prenesen mutevatir putevima. Autori *Sahiha* ga bilježe od preko desetorice ashaba...“ Vidjeti: *eš-Šifa bi ta'rifi hukukil-Mustafa*, 1/303., *Darul-fikr*, 1988. (op. rev.)

¹⁹ Kaže šejh Abdulaziz er-Radžihi, govoreći o haudu: „Haud (bazen) vode koja se spušta iz Kevsera na Sudnjem danu za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i na njega ukazuje mutevatir Sunnet, i na vjerovanju u njega postoji konsenzus Ehli Sunneta. Da, to je jedan od

- Vjerovanje u Kalem (pisaljku) koja je napisala sve što će se dogoditi.
- Vjerovanje da je Allah zabranio zemlji da jede tijela poslanika.
- Vjerovanje u predznake Sudnjeg dana kao što je: izlazak Mehdije, pojava Dedždžala, silazak `Isāa, `alejhisselam, itd.²⁰
- Vjerovanje u poslanikovo uzdizanje na sedmo nebo i da je na njemu vidio velika Allahova znamenja.²¹

---

mutevatir hadisa, a mutevatir hadisa je malo.“ Serijal predavanja: *Šerhu lum`atil-i`tikad, Babul-Haud*. Također kaže: „Hadisi o potvrđivanju postojanja Hauda su mutevatir, dostigli su stepen tevatura, i ko porekne mutevatir hadis nakon što sazna da je mutevatir i nad njim se uspostavi dokaz, takav je nevjernik.“ Serijal predavanja: *Šerhul-i`tikad li Ibni Ebi Ja`la, babul-haudi veš-šefa`ah*. (op. rev.)

²⁰ Autor je prethodno rekao: „Na njihovo veliko neznanje o mutevatir hadisima ukazuje i to što su porekli da su neki hadisi mutevatir i pored toga što je to nužno poznati kod učenjaka hadisa i onih koji se njime bave, poput Allahovog spuštanja na dunjalučko nebo u zadnjoj trećini noći, poput viđenja Gospodara od strane vjernika u Džennetu, zatim poput spuštanja Isaa, a.s., pred Sudnji dan i pojave Dedždžala, itd.“ Također, Ibn Kesir kaže: „Ovo su mutevatir hadisi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje prenose Ebu Hurejre, Ibn Mes`ud, Osman ibn Ebil-As, Ebu Umame, en-Nevvas ibn Sem`an, Abdullah ibn Amr ibnul-As, Mudžemme` ibn Džarije, Ebu Seriha i Huzejfe ibn Usejd, radijallahu anhum. U njima se kazuje i način na koji će se (Isa) spustiti, i na mjesto toga, da će to biti u Šamu, u Damasku, kod istočne minare, u vrijeme ezana za sabah namaz.“ Vidjeti: *Tefsirul-kur`anil-azim*, 2/464., *Daru Tajjibe*, 1999. (op. rev.)

²¹ Kaže Ibn Tejmijje: „Također, njegovo uspinjanje u noći mi`radža iznad nebesa preneseno je mutevatir hadisima.“ Vidjeti: *el-Dževabus-*

[Slijeđenje dokaza od strane Selefa u svim pitanjima vjere]

Ispravni prethodnici kao što nisu davali prednost razumskom idžtihadu nad šerijatskim dokazima u akidetskim pitanjima i pitanjima tevhida, tako isto nisu davali prednost razumu u fikhskim pitanjima nad šerijatskim dokazima u fikhskim pitanjima i šerijatskim sudovima, jer je njihov menhedž u tome bio slijeđenje fikhskih propisa koji su izgrađeni na Kur`anu i Sunnetu i ostavljanje svega mimo toga, poput stavova nekih učenjaka koja se suprostavljaju Kur`anu i Sunnetu. I pored toga, traže opravdanja učenjacima mudžtehida i odbacivanje njihovog mišljenja ne gledaju kao nasrtanje na njihov imamet, njihovo znanje i ispravnost,²² ali ipak ne vide opravdanje onome ko ih slijepo slijedi u mišljenju čije je suprostavljanje dokazima iz Kur`ana i Sunneta postalo nužno jasno.

Također, nije bilo od menhedža ispravnih prethodnika vezanje za određenog imama u svim njegovim šerijatskim presudama i viđenjima. Kod ispravnih prethodnika je vladalo ubjeđenje nužnosti

---

sahih, 6/165. Kaže Ibnul-Kajjim: „Što se tiče hadisa (koji potvrđuju Allahovo uzdizanje iznad 'Arša), u to spada i kazivanje o Poslanikovom uzdizanju na nebo, koje je mutevatir.“ Vidjeti: *Idžtima 'ul-džujušil-islamijje*, 2/98., *Metabiul-ferezdekit*, 1988. (op. rev.)

²² Vidi djelo: *Ref'ul-melam anil-e'immetil-ea'lam*, od Ibn Tejmijje.

idžtihada svakome onome kod koga se ispune stepeni idžtihada i dostigne taj stepen. Obični čovjek treba slijediti onoga za koga mu prevlada mišljenje da je učen i pobožan, a učenjak treba uzimati za najispravniji govor. Zato je potrebno da izučava ono što su iza sebe ostavili četvorica imama i drugi učenjaci, bez pristrasnosti za mišljenje bilo kod od njih.

Sami imami mezheba su podsticali svoje učenike i one koji ih slijede na pretpostavljanje Kur`ana i Sunneta njihovom idžtihadu i mišljenju ukoliko se ispostavi i postane jasno suprostavljanje njima.

Tako je prenešeno od imama Šafije, rahimehullah, da je rekao: „Vjerodostojan hadis je moj mezheb, pa kada vidite da se moj govor suprostavlja hadisu radite po hadisu, a moj govor bacite o zid.“

Kao što je od imama Ahmeda, rahimehullah, prenešeno da je rekao: „Niko nema pravo da govori pored govora Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu `alejhi ve sellem.“

Isto tako od imama Malika, rahimehullah: „Nema nikoga da se od njegova govora uzima i odbija osim Allahova Poslanika, sallallahu `alejhi ve sellem.“

Kao što je prenešeno od imama Ebu Hanife, rahimehullah, da je rekao: „Ne treba niko ko ne poznaje dokaz koji sam koristio da prihvata i sudi po mome govoru.“

Dodatna korist:

Šerijatski propisi se dijele na:

- Propise koji su jasni i daju potpuno ubjeđenje, a koji se dijele na
  - a. Jasne propise koje poznaju svi muslimani zbog raširenosti znanja o njima među običnim i učenim svijetom. Kao što je npr: obaveznost posta ramazana, obaveznost klanjanja pet namaza, zabranjenost pijenja alkohola, zabranjenost bluda, obaveznost kupanja od džunupluka isl. I ovaki propisi se nazivaju propisima koji su nužno poznati, pa onaj ko se suprostavi ovakvim propisima koji su nužno poznati postaje nevjernikom.
  - b. Jasni propisi koji su jasni ali ih ne poznaju osim učenjaci i znanje o njima ne posjeduje većina običnog svijeta kao što je: zabranjenost sastavljanja u braku žene i njene tetke sa strane majke ili oca, ili da neni pripada šestina u nasljedstvu, i da onaj koji namjerno ubije ne nasljeđuje i sl. Ovakvi dokazi, iako su jasni (tj. postoje jasni dokazi za njih), ne postaje nevjernikom onaj koji ih negira sve dok se ne uspostavi dokaz nad njim (pojašnjavanjem propisa).

Prenosi imam en-Nevevi u svome komentaru na *Sahihu-l-Muslim* od imama el-Hatabija da je rekao nakon

što je spomenuo da su oni koji su u vrijeme Ebu Bekra, radijallahu `anhu, odbili davati zekat veliki griješnici: „Pa ako neko kaže: 'Kako si zaključio da je slučaj skupine koja nije htjela davati zekat na ovaj način i da su oni veliki griješnici? A da li bi ukoliko bi neka skupina muslimana u našem vremenu negirala obaveznost zekata i ne bi ga davali da li bi i njihov propis bio propis velikih griješnika?' Kažemo: 'Ne, jer je onaj koji negira obaveznost davanja zekata u ovome vremenu nevjernik po koncenzusu islamskih učenjaka, a da je razlika između ovih i onih ta da su oni imali opravdanje sa više strana koje je nemoguće da u ovome vremenu da neko ima. Od toga je bilizina vremena propisivanja u njihovom vremenu i da su se šerijatski propisi mijenjali i dokidali, kao i da su narodi bili neznalice u vjerskim pitanjima, a i njihovo prihvatanje islama je bilo blisko, pa im se pojavila sumnja i time su bili opravdani. Dok se danas raširio islam i među muslimanima se raširilo znanje o obaveznost davanja zekata tako da je to pitanje poznato opštim i širim masama i poznaje ga i učenjak i neznalica. Tako da niko nije opradan iskretanjem tumačenja obaveznosti davanja zekata. Takvo je pravilo za svakog onog koji se suprostavi nečemu na čemu se islamski Ummet složio od vjerskih pitanja koja su se raširila kao što su: obaveznost klanjanja pet namaza, post mjeseca ramazana, pranje od džunupluka (gusul), zabranjenost bluda i alkohola, ženidba osoba koje su mahrem i sličnim propisima. Izuzima se čovjek koji bi tek prihvatio islam i koji ne poznaje njegove granice, pa ukoliko bi neku od tih

stvari negirao zbog neznanja ne bi postao time nevjernik i njegov propis bi bio kao tih prethodnih (iz vremena Ebu Bekra) i dalje bi imao ime i obilježje muslimana. Dok su pitanja koncenzusa islamskog Ummeta koja su poznata posebnim skupinama učenjaka kao što je: ženidbu žene i njene tetke sa majčine ili očeve strane, i da onaj koji namjerno ubije ne nasljeđuje, ili da neni pripada šestina u nasljedstvu i sličnim takvim propisima, pa onaj ko takve propise negira ne postaje nevjernikom, već se opravdava neraširenošću takvog vida znanja među običnim narodom.²³

- Šerijatski propisi za koje pretpostavljamo da su tačni, ali nisu na stepenu kategoričnih. To su propisi koje je islamski Ummet prihvatio, pa onaj ko se tome suprostavi računaoće se u novotare i prema njemu će se odnositi kao prema novotaru u vjeri. Onaj koji se suprostavi vjerodostojnom hadisu čini pogrešku i taj njegov postupak će mu se negirati i opovrgnuti, i neće se uzimati u obzir njegovo suprostavljanje, zbog činjenice da je to suprostavljanje neprihvatljivo i da nema dokaza za to koji bi se uzeo u obzir, već da se svojim govorom samo suprostavlja vjerodostojnom dokazu.

---

²³ Vidjeti: en-Nevevi, *el-Minhadž šerhu sahihi Muslim ibn Hadždžadž*, 1/205.

